

Štev 7.

V Ljubljani, 15. julija 1937.

Leto 54.

Vsebina: Kmetijska razstava v Monakovem. — Blodnje in vrline sovjetskega poljedelstva. — Povprečni vzorec semena. — Koruzna vešča. — Pašniško vprašanje na Kočevskem. — Ali je potrebno obrezovati sadna drevesa? — Odgovor na članek: Ali zadostuje le biološka ali naravna obramba proti rastlinskim zajedavcem. — Kaj je vzrok, da se mladice in vršički sadnega drevja suše? — Važnost selekcije v vinarstvu in osnutek načrta organizacije selekcijskega dela. — † Luis Ravaz. — Jagode. — Nekaj besed o barvi za surovo maslo in sir. — Kaj je boljše: doma maslariti ali prodajati mleko v zadružno mlekarno? — Priprave za jesen. — Društveni vesti. — Šolske vesti.

Kmetijska razstava v Monakovem.

Ing. J. Teržan.

Mi smo navajeni, prirejati kmetijske razstave v skromnem obsegu. V kmetijskih akcijah smo navajeni biti zelo skromni. Meščanski, pa tudi obrtniški, delavski, industrijski, uradniški in ostali višji sloji gledajo na kmeta in na njegovo delo iz „vzvišenega položaja“. Kmeta in njegovo delo ne priznajo sebi enakega.

Obsežna in skrbno pripravljena kmetijska razstava v Monakovem pa je vso to zastarelo miselnost o kmetu in njegovem „manj vrednem“ delu podrla. V Monakovem je manifestirala nova miselnost. V dobrobit celokupnega naroda, katerega večina tvori kmetski stan, morajo delovati skupno in harmonično vsi stanovni. Monakovska kmetijska razstava je pokazala, koliko in kakšno ogromno delo se lahko izvrši za procvit vasi, če se vpreže v to delo tudi moderna tehnika, znanost in umetnost.

Kmetijska razstava v Monakovem je bila otvorjena 30. maja in je trajala do 6. junija t. l. To razstavo je organiziralo nemško državno ministrstvo za kmetijstvo in prehrano. Razstava je bila prirejena na ogromnem travniku, velikem 41,5 ha, ki se imenuje „Terezijin travnik“. Ta travnik se običajno uporablja za vsakotetne vojaške in politične parade. Sedaj pa so zgradili na tem mestu ogromne stavbe in uredili popolno „vzorno kmetijo“, ki je realno in živo prikazala, kako si voditelji tretjega

raja zamišljajo kmetovo delo in življenje v bodoči štiriletni načrtni proizvodilni bitki, („Erzeugungsschlacht“). Za ta oddelek razstave je vladalo največje zanimanje. Od jutra do večera so čakale dolge procesije, strumno v četveroredih na vstop v „novo kmetijo“. Kaj vse se je tukaj videlo! Hodili ste skozi vzorno urejeno dvorišče bavarske kmetije; poleg njega pa je bilo dvorišče, kot je še danes na kmetijah, navlečeno z vso mogočo navlaklo, brez modernega betoniranega gnojišča, z razmetanimi kmetijskimi stroji in orodjem itd. Ta velika razlika moderno urejenega dvorišča in dvorišča, kot je še danes običajno na kmetih, je naredila takoj globok vtis na obiskovalca. Primerjanje sedanjega zastarelega načina kmetovanja z novim, modernim, gospodarsko in tehnično izpopolnjenim načinom je sledilo v vseh kmetijskih panogah. Star, na pol podrt kurnik v svinjskem oziroma konjskem hlevu; zraven njega vzorno in higijensko urejen modern kurnik, svinjski in konjski hlev. Temna in zaduhla staja za živino; poleg nje moderno urejen hlev za govejo živino, kateremu je priključena naprava za higijensko shrambo in predelavo mleka. Navadna kmetska hiša z neurejeno notranjostjo; nasproti nje lično in moderno ter praktično urejena stanovanjska hiša, opremljena z okusno urejeno kuhinjo, spalnico itd.

Iz dvorišča se je prišlo v polje. Na desni po en ar velike parcele, zasejane deloma že lanske jeseni z oziminami, in letos spomladi z vsemi jarinami, ki uspejo v Nemčiji. To polje je predstavljalo kmetijske kulture v onem stanju, ki jih vidimo pri dosedaj običajnem obdelovanju polja, če se vozimo po Bavarski. Na levi strani pa stojijo na enako velikih parcelah posevi, bujni, lepi, čisti, brez plevela in brez bolezni. Vse te kulture so iz selekcioniranega semena. Veliki napisi opozarjajo obiskovalca, na kakšen način je mogoče doseči, da izgledajo tako lepo vsi posevi na vsaki nemški kmetiji. Takoj sledijo vsi pripomočki: moderni stroji za obdelovanje zemlje, za čiščenje semena in drugih sadežev, vzorci selekcioniranega semena in sadežev, načrti za pravilno kolobarjenje, gnojenje itd., vse to je nazorno prikazano. Potem sledi lep sadonosnik, vzorno urejen, v katerem je razstavljeno lepo sadno drevje, kakoršnega vzgajajo državne drevesnice; poleg pa je bilo razstavljeno kruljavo in slabo sadno drevje, kakoršnega nosijo po sejmihi zakotni drevesničarji. Tudi vzorno urejen vrt za zelenjavo in za cvetlice ste lahko videli na tem oddelku razstave. Stopajoč naprej po polju pridete na travnike in pašnike. Na eni strani ležijo travniki in pašniki takšni, kot so še danes v pretežni večini na kmetih; na drugi strani se razprostirajo sočni in bujni travniki, zagrajeni pašniki, v posameznih ograjenih pašnikih se pase krasna živina. Za pašnikom leži majhen gozdček, ki so

ga tudi začeli šele urejevati lanske jeseni. Ko stopite v ta gozdiček, ne bi verjeli, da je bil zasajen šele lanske jeseni, kajti tu rastejo 12 do 20 m visoke jelke in smreke, hrasti, bukve itd. Tudi ta gozdiček je urejen tako, da kaže en del gozdička kmetški gozd, neurejen, in brez vestne gozdarske nege; drug del gozda pa je urejen po vseh pravilih gozdarske vede. Črez gozd žubori neurejen hudournik, ki se na-to razliva po pašniku in zamočvirja travnik; drug hudournik pa je potisnjen v regulirano strugo, ukročen priteka na pašnik in namaka umetni travnik. Za gozdom leži vaško kopališče, lepo in higijensko urejeno, zgrajeno iz okroglega lesa, na tak način, da si ga lahko vsaka vas z malim denarjem zgradi. Blizu kopališča je zgrajena lična stavbica, ki je po vseh pedagoških predpisih urejena kot otroški vrtec. Povsod življenje! Otroci v otroškem vrtcu prepevajo in igrajo pod vodstvom vrtarice. V kopališču so vaje v plavanju, telovadbi itd.

Smisel „nove kmetije“ naj bi bil v tem, da pokaže, kako je mogoče z majhnimi stroški, s pomočjo moderne tehnike, znanosti in umetnosti dvigniti gospodarstvo in življenje vasi, ki je danes tudi še v Nemčiji na precej nizki stopnji, na ono višjo, idealno stopnjo, kot si jo voditelji nacional-socializma predstavljajo in želijo.

Ta oddelek razstave, ki smo ga opisali, je tvoril nekako tretjino celokupne razstave. Ostali prostor razstave je predstavljal v posameznih ogromnih stavbah poedine skupine kmetijskih pripomočkov, bodisi tehničnih ali znanstvenih, agrarno-političnih in ideoloških. V ogromnih stavbah so bile te posamezne panoge nazorno predstavljene. Na poedinah stavbah so bili napisani z velikimi črkami napisi kot: **Rastlinogojstvo, Gnojila, Kmetijska tehnika, Boj boleznim in škodljivcem, Kmetijsko gospodarstvo, Združenstvo, Kmetijska literatura, Agrarna politika, Regulacija trga, Mlekarstvo, Čebelarstvo, Ribarstvo, Vinska poskušnja.** Vsaka od teh panog je imela za sebe ogromno stavbo. Pri oddelku za ribarstvo na primer je bila tudi restavracija, v kateri se je dobilo vse, kar premorejo nemške reke in morje. Pri oddelku za mlekarstvo je bila ogromna mlekarnica, kjer ste lahko kupili vse najrazličnejše mlečne izdelke. Pri vinski po-

kušnji je bil zgrajen ogromen paviljon, kjer je sedelo na tisoče gostov in poskušalo aromatična in okusna renska in druga vina. Za temi stavbami so sledili dolgi paviljoni, v katerih je stalo skupaj okrog 3000 glav živine vseh pasem, kar jih ima Nemčija. Tu ste videli lepe, težke hladnokrvne konje, čile polnokrvne konje, dolge vrste lepih krav-mlekaric in mlade živine; v drugih paviljonih so bile koze, nato ovce, posebej svinje v modernih, praktično zgrajenih hlevih, v posebnem paviljonu kunci, v drugem paviljonu kokoši itd.

Vsako popoldne so se vršile konjske dirke, kjer je lahko občinstvo občudovalo spretnost in hitrost nemških polnokrvnih konj.

Ure in ure ste lahko hodili med najrazličnejšimi kmetijskimi stroji, ki so jih razstavile velike nemške tvrdke, ki so deloma tudi že pri nas znane. V tem oddelku je padlo v oči, da je skoraj na vseh večjih kmetijskih strojih bil montiran mali motor na bencin, ki je opravljal delo stroja vestneje in bolje. Tudi na onih strojih, ki jih n. pr. vlečejo konji, kakor kosačica, je bil montiran motor. Trdijo, da se s takšno kosačico mnogo bolje kosí.

Dnevno je obiskalo to razstavo več kot 100.000 obiskovalcev. V enem tednu so jih našteali nad 800.000. Večinoma so bili kmetje iz raznih pokrajin Nemčije. Razstava je nazorno pokazala v vseh kmetijskih in gospodarskih panogah, da dosedanje delo in ustroj na kmetiji ne odgovarja več potrebam nemške države in naroda. V smislu politike, ki jo vodi nemški nacionalni socializem, mora nemški kmet skupno z vsemi ostalimi stanoví ustvariti s krepko voljo in intenzivnim delom vse, kar država rabi. Razstava pa je imela še posebno nalogo, in ta je bila, da dokaže, da je najboljša to, kar je nemškega. Vse, kar ni nemško, odklanjajo. Ta izrek je bil z velikimi črkami v vseh onih paviljonih, ki so prikazovali razne agrarno-politične in ideološke dobe razvoja nemškega kmetstva.

Monakovska kmetijska razstava pa je imela še namen, ki je morda bil glavni: da dokaže, da so vsi ukrepi vlade oziroma Hitlerja bili pravilni in koristni za skupnost in da bodo logično pravilni in koristni tudi vsi oni ukrepi, ki jih bo vlada nacional-socialističnega režima predpi-

sala v bodočem štiriletnem gospodarskem načrtu. Začetek in konec vsega početja v Nemčiji je izražen v geslu: „En narod — ena kri — ena miselnost!“ V posebnem oddelku je bilo z najrazličnejšimi gesli, ki jih je Hitler ob raznih prilikah izrekel, v slikah izraženo, da je nemški narod edin v mislih in dejanju, v kulturi in zgodovinskem razvoju. Ta edinost da je naredila nemški narod nepremagljivega in mu priborila ugled in spoštovanje cele Evrope. Ta edinost nemškega naroda je bila že vedno prisotna v duhu nemškega naroda, prišla pa je do vidnega izraza šele z borbo Hitlerja in nacionalnega socializma. Hitler je prvi pokazal nemškemu ljudstvu pravo osnovo edinstva in ga zbudil k zavesti. Hitler je prvi pokazal nemškemu ljudstvu meje nemškega naroda. Te meje niso meje nemške države, temveč so to meje skupne nemške krvi, skupne nemške kulture in skupne nemške usode. Nemške meje so povsod tam, kjer živi nemški živelj, kajti prvo in osnovno načelo nacional-socializma je: „En narod — ena kri — ena miselnost!“

Vse to je bilo z umetniškimi slikami nazorno prikazano. Stavba, v kateri je bilo vse to razstavljeno, je bila najbolj reprezentativna. V tej stavbi pa sem zapazil takoj nasproti vhoda ogromno sliko našega knežjega stola in knežjega kamna. Slika s knežjim kamnom je predstavljala ustoličenje naših knezov na Gospodarskem polju. Pod to sliko je bil sledeči napis: „Tako je naš koroški kmet pred tisoč leti izročal oblast in vlado svojim knezom!“

Drug napis se je glasil: „To je bil simbol kmetijske demokracije pred tisoč leti. Takrat so deželni knezi sprejemali iz rok preprostega kmeta svojo vladarsko moč in čast!“

Ti dve ogromni sliki našega slovenskega knežjega kamna in stola so tvorile uvod v zgodovinski razvoj nemškega kmetstva v smislu nacional-socialistične ideologije. S kakšnimi občutki sem zapuščal monakovsko kmetijsko razstavo, si lahko predstavlja oni, ki si zamisli, da je ta razstava prikazovala v resnici nekaj grandioznega v pogledu kmetijske tehnike in znanosti, da pa je nacional-socialistična ideologija si morala izposoditi za svoje „novo kmetstvo“ naš slovenski knežji stol in kamen!

Blodnje in vrline sovjetskega poljedelstva.

Dr. S. Goljar.

V zadnji številki „Kmetovalca“ smo brali, da je Nemčija uredila posestne odnose poljedelcev na podlagi načela zasebne lastnine in je omejila odnosno onemogočila le prehod kmečke zemlje v roke nekmetov.

Rusija je šla po čisto drugih potih. Izvedbo ruske revolucije l. 1917.—1918. je omogočil ravno ruski kmet, ki mu je carsko samodržstvo stalno onemogočalo, postati lastnik zemlje, ki jo je obdeloval. Socijalistične stranke so postavljale geslo, da naj bo zemlja kmetova in so si s tem zagotovile neprecenljivo zaslombo ob najusodnejših trenutkih revolucije.

Toda čim je bila očitna neka stalnost novega političnega reda, se je začela za kmeta trnjeva pot, ki ji še danes ni videti konca.

Zemlja je bila proglašena za državno last. Namah so se pokazale ogromne potrebe po množicah upravnih in nadzornih uslužbencev, ki niso bili niti sposobni niti delavni, mnogokrat pa tudi ne vestni. Nezaupanje je strahovito zmanjšalo pridelke žita, najpomembnejše ljudske hrane v Rusiji. Še to malo produkcijo pa je nasilno jemala vlada. Pojavi lakote so redčili pokrajine. Žito je bilo denar za nakup strojev, je služilo takozvani industrijalizaciji države. Pustošenje polja pa ni zadostovalo. Tudi vsa vprežna živina je postala žrtev kolektivizacije. Država ni imela ne prostorov, ne krme, ne oskrbnikov za ogromno število delovne živine, ki jo je odvezla kmetom, segnala v skupne črede in jo tamkaj pustila poginjati.

Pomanjkanje kruha, delovne živine in končno klavne živine je sililo upravitelje države k hitrim ukrepom. Ti ukrepi kažejo pot, po kateri se bo rusko poljedelstvo razvijalo v bodočnosti.

Niso sicer taki, da bi kazali temeljito vpoštevanje želja kmetijskega ljudstva, so pa taki, da vsaj deloma vračajo zasebno last zemlje, prebivališča in živine. Troje činiteljev oskrbuje danes obdelovanje zemlje v sovjetski Rusiji. Prvi najmanjši odstotek predstavljajo kmetje, ki niso hoteli vstopiti v skupnosti — kolektive. Ti gospodarijo čisto samostojno, kar pridelajo, je njihovo. Toda iz razloga, da se ne bi razvijali in postajali vaba za ostale kmete, ki živijo v skupnostih, so predvsem težko obdavčeni, in so hkratu izključeni od dobrot, ki jih uživajo kolektivni kmetje. Glavna dobrota je do-

bava poljedelskih strojev, ki gre pri kolektivnih na račun države, dočim morajo samostojni kmetje izposodo strojev in delavcev drago plačevati. Spricho gospodarskih ugodnosti, ki jih nudi država kolektivnim kmetom in spricho gospodarskega ter političnega zatiranja sicer svobodnih kmetov, se število teh krči.

Zasebni gospodarji se dele v bednjake, serednjake, kulake. Kulaki, največji kmetje, so bili odpravljeni. Bednjaki, podeželski proletarijat, se je najprej združil v skupnost, takozvani kolkov (kolektivnoe hozjajstvo = skupno gospodarstvo). Preje brez lastne zemlje in hiše, je dobil od države zemljo, sicer skupno, toda zemljo, ki jo je sam obdeloval in od svojega truda imel uspeh in dobiček. Dobil je prebivališče in široke možnosti za izobrazbo. Mnogoštevilni bivši proletarijat je s tako ureditvijo mnogo pridobil in zanj ugodnejše in boljše rešitve nihče ni mogel predvideti.

Serednjaki, kmetje, ki imajo toliko zemlje, da dobro oskrbe svojo družino, se le deloma približujejo kolkovom. Zavest samostojnosti ga zlepa ne izvabi v skupnost, kjer mora vse delati z vsemi, delati po pravih kolkov in biti pokoren vodstvu. Vendar pritisk napram njim ni tak, kakor napram velikim kmetom, ker se računa, da bodo taki kmetje polagoma sami uvideli materialne koristi kolkov in se tudi združili v njih.

Sredstvo, ki sili k skupnosti tudi srednje kmete, so **državna posestva**,

sovhozi (sovjetskoje hozjajstvo = gospodarstvo).

Dočim so kolkovi združitve kmetov samih, ki svojo zemljo prevedejo v skupno last in jo skupno obdelujejo, so sovhozi državna kmetijska velepodjetja. Kakor pri kolhozih, je tudi tu glavno težišče v strojnem obdelovanju zemlje, ki lahko zajame obširne površine in tako omogoči povečanje poljedelske zemlje in pridelka. Za žito je po izkušnjah strokovnjakov to najprikladnejši način pridelovanja, ker je najcenejši, hiter, uspešen ter nedosegljiv z dosedanjimi sredstvi. Ta posestva, ki zavzemajo nepregledne ploskve, oskrbujejo državo z žitom in imajo nalogo, regulirati ceno. Čim večji je njihov pridelek, tem cenejša je žito in tembolj občutijo nizko ceno kmetje, ki se niso podali v skupnost in ki radi tega producirajo dražje in torej manj izkupijo.

Sovjetski poskusi v poljedelstvu so dokazali, da imajo skupnosti vrline, ki se ne dajo tajiti. Dokazali so pa tudi, da ima človek poleg skupnega delokroga še svoj zasebni, kjer hoče biti prost s svojim imetkom in s svojim življenjem. Temu čustvu se tudi sicer brezobzirna sovjetska uprava ne more upirati. Ravno zadnji čas je pustila kmetu v svobodno last hišo, nekaj zemlje in živine in tako že precej popustila od prvotnega načela popolne kolektivizacije.

Najbolje zagotovilo za napredek kmetijstva je zasebna last zemlje, skupno toda prostovoljno množinsko obdelovanje, kjer je to možno in pravična cena za vsak pridelek.

To zahtevajo kmetje vseh dežel sveta in to morajo doseči.

Poljedelstvo.

Povprečni vzorec semena.

Ing. J. Zaplotnik.

Današnje življenje mnogokrat zahteva od nas, da pridelke prodajamo po vzorcu; če hočemo, da nam komisija za priznavanje posevkov prizna naš pridelek kot prvovrsten, moramo prej poslati v preiskavo vzorce; če se hočemo sami prepričati o vrednosti pridelka, preden ga prodajamo, spet pošljemo vzorec dotičnega pridelka v preiskavo kmetijski poskusni in kontrolni postaji. Često tudi kupujemo po vzorcu. Večkrat se potem hudujemo, če smo kupili po vzorcu, pa mislimo, da je bil vzorec boljši, kakor pa je dobavljeno blago. Prav isto se dogaja tudi onim, ki so od nas kupili nekaj, kar so z ozi-

rom na vzorec pričakovali da bo boljše. Vzorec torej rabimo v številnih prilikah.

Iz navedenega vidimo, da je vzorec važen. Vzorec nam točno pove, kakšno je dotično blago, od katerega smo vzorec vzeli. On mora popolnoma ustrezati blagu. Razen tega mora biti tudi dovolj velik, da moremo oceniti vse lastnosti, ki se nam zdijo važne.

Da more vzorec semena v celoti ustrezati onemu semenu, od katerega ga vzamemo, ga moramo vzeti pravilno. Vzorce semen lahko jemljemo na dva načina: z roko in s šilom za jemanje ogledkov. Šilo za

jemanje vzorcev ali ogledkov je približno 1 cm debela kovinska cev, ki je na enem koncu zvarjena v konico, ki jo zabodemo v vrečo, pri prehodu cevi v konico pa ima odprtino v notranjost, skozi to odprtino pada seme v cev in po cevi iz vreče v postavljeno posodo ali vrečico. S šilom jemljemo drobna, težka in gladka semena, ki morajo biti precej manjša od odprtine šilne cevi, in ne smejo v cevi zaostajati. Prav lahko seme nerado teče po cevi; po cevi tudi ne tečejo nekatera resasta travna semena, in končno ne moremo jemati s šilom vzorcev prav debelega semena, ker bi moralo biti šilo predebelo in bi preveč kvarilo vreče. V vseh takih primerih jemljemo vzorce z roko. Z roko jemljemo vzorce semen tudi tedaj, če nimamo šila. Navadno jemljemo vzorce z roko, če seme ni v vrečah, marveč razsuto, na kupu ali v kakih večjih posodah.

Iz vreč jemljemo vzorce na treh mestih: z vrha, s srede in z dna, bodisi da to delamo z roko, bodisi s šilom. Seme vzeto na vseh treh mestih, stresemo skupaj; to je poprečni vzorec semena iz dotične vreče. Če imamo ene in iste vrste semena enake kakovosti več kot 20 vreč, zadostuje, da vzamemo vzorce samo iz vsake pete vreče. Če seme, od katerega želimo vzeti vzorce, ni v vrečah, tedaj navadno jemljemo vzorce z roko, in sicer tako, da po nekaj semena vzamemo z različnih mest kupa, t. j. s strani, z vrha, po možnosti iz sredine kupa in z dna kupa. Seme, ki smo ga tako vzeli z različnih mest kupa, stresemo skupaj in dobro premešamo. Nato ta kupček podolgemo in poprek razdelimo na štiri približno enake dele. Za poprečni vzorec potem vzamemo dva taka dela in sicer nasproti si ležeča, torej ne dva taka dela, ki sta bila čisto skupaj. Če bi bil tako dobljen poprečni vzorec mnogo prevelik, ga delimo na isti način tako dolgo, da dva nasprotna dela dasta še dovolj velik poprečni vzorec. Na isti način dobimo tudi skupni poprečni vzorec za seme iz vreč, če smo jemali vzorce s šilom, in če ne potrebujemo poprečnih vzorcev iz vsake vreče posebej.

Velikost in teža poprečnega vzorca se ravna po velikosti, obliki in teži zrnja, kakor tudi po tem, na kaj želimo, da se vzorec preišče. Mnogožina semena, od katerega jemljemo vzorec torej ni merodajna za velikost vzorca. Čim več določb želimo imeti, tem večji mora biti vzorec, zlasti še, če se pri določbah uporabljeno seme uniči ali poškoduje. Navadno določujemo pri semenu prist-

nost, čistoto, kalivost; pri deteljah je važno poznati izvor semena, kakor tudi to, da seme ne vsebuje predenice; pri žitih določujemo še hektolitersko težo in težo 1000 zrn. Da je to vse mogoče pravilno določiti, moramo imeti za preiskavo dovolj semena. Zato naj bodo poprečni vzorci raznih vrst semen vsaj tako težki, kakor tu navajam:

žita in drugo debelo zrnje, najmanj 250 gramov ($\frac{1}{4}$ kg), če se zahteva hektoliterska teža, najmanj 2 kg;

pesa . . . najmanj 200 gramov
črna detelja, inkarnatka lucerna, ljuljka, francoska pahovka, bilnica, pasja trava, repa, spinat, lan, konoplja in drugo seme podobne velikosti in teže najmanj . . . 100 gramov

bela detelja, nokota, švedska detelja, latovka, mačji rep, lisičji rep, prava pahovka, šopulja in podobno seme najmanj . 50 gramov
za drobna zelenjadna semena zadostuje . . . 20 gramov
za preiskavo glede vsebine predenice pri črni detelji, inkarnatki in lucerni je potrebno najmanj . . . 100 gramov
pri drobnih deteljah in mačjem repu pa . . . 50 gramov
za preiskavo deteljnega semena glede izvora potrebujemo 250 gramov.

Iz navedenih števil in primerov bomo lahko pogodili, kako velik naj bo vzorec v vsakem posameznem primeru. Omenim naj le, da tehtajo kurje jajce nekaj nad 50 gramov — če nimamo uteži, si torej v sili lahko pomagamo s kurjim jajcem, da bomo zadeli približno pravilno težo poprečnega vzorca.

Videli smo, kako vzamemo poprečni vzorec in kako velik naj bo, zdaj

nam še preostane, da vzorec pravilno opremimo. Vzorce damo navadno v papirnate vrečice; le, kadar hočemo vedeti, koliko vsebuje vlage, jih damo v kozarce ali pločevinaste posode in jih zapremo z voskom, da se med potjo in pozneje do preiskave ne osušijo. Na vsak vzorec napišemo: kaj vsebuje, kje je bil vzet in kdaj, kdo ga je vzel in odkod ga je vzel. Dobro je, če pripišemo, na kakšno množino semena se nanaša, n. pr. „vzorec vzet iz 15 vreč“, ali „vzorec od 1370 kg“. Kadar hočemo iz uspeha preiskave izvajati kake pravice napram drugim osebam, morata jemanju vzorca prisostvovati dve priči, ki se na vzorec tudi podpišeta. Mesto prič lahko naprosimo kako uradno osebo, da ona vzame vzorec in ga zapečati.

Vselej, kadar pošljemo vzorec, prejemnika obvestimo s kratkim dopisom, kjer povemo, kaj smo poslali in kaj želimo, da se z dotičnim predmetom napravi. To je potrebno, ker človek, ki o stvari ni poučen, pri najboljši volji često ne ve, kaj naj z dotičnim vzorcem počne. Vedno je koristno, če so vzorcu priključeni podatki o starosti semena, o raznih okolnostih pridelovanja in podobnem.

Ta sestavek je v prvi vrsti namenjen kmetovalcem, ki so prijavili svoje posevke pri Okosemu, kakor tudi onim, ki so člani krožkov travnih semenarjev, ker baš ti često ne vedo, kaj je poprečni vzorec, kako velik naj bo in kako naj bo opremljen.

Torej: poprečni vzorec naj bo vzet pravilno, naj bo dovolj velik in naj bo opremljen z vsemi potrebnimi podatki. Vselej naj ga pa spremlja kratek dopis.

Koruzna vešča.

Ing. Rado Šturm.

Iz gospodarskega vidika moramo presojati koruzno veščo (*Botys nubilalis* Hb.) povsem drugače kakor pa bulavo snet. Koruzna vešča je škodljivec, ki uničuje v zadnjih desetletjih naša koruzna polja in prizadeva s tem veliko kvar, saj v gotovih letih uniči po cele njive koruze. Naloga zatiranja rastlinskih zajedavcev je, da zaustavi ta pojav in prepreči škodo, ki znaša v izvestnih primerih celo do 90%.

Koruzna vešča je majhen sivo-rumen metulček, ki neopaženo leta v mraku od srede junija. Samica le-

že po 20 jajčec na posamezne mlade koruzne rastline, vsega skupaj jih pa leže do 350, torej precej bogata zalega. Bistro oko je potrebno, da zasledi zalego jajčec. Iz jajčec se izležejo do 3 cm dolge ličinke s črno glavo, ki povzročajo škodo na koruznih rastlinah. Predvsem se lotijo moških cvetov (metlice na vrhu rastline), pri katerih opazimo zunaj objedke, a v notranjosti med prašniki pa gospodari in pustoši škodljivec. Ličinka se hitro razvija in napada pozneje tudi že bolj trde dele rastline kot steblo in storžje. Mlečna

koruzna zrnca najeda in zaradi iztoka soka iz njih se nasele na storžih glivice, ki povzročajo plesen, tako da storž plesni. In ravno zaradi te splesnitve storžev je ličinka tako nevaren škodljivec, dasi ne pomeni od nje nagrizeno zrnje bog ve kake škode. Šele druge glivice, ki se prisadijo na poškodbe, povzročajo glavni izpad na zrnju. Zato je potrebno, da pazimo na to tudi pri kožuhanju in izločimo take storže.

Proti koncu poletja si poiščejo dorasle gosenice večje zimsko zavetišče. Nekaj jih prezimi v storžih, a ostale se zarijejo v spodnji del stebra, tako da pri spravljaju koruznice ostanejo na polju. Gost zapredek jih ščiti pred vremenskimi neprilikami; tudi če njivo preorjemo jim to ne škodi. Zabubijo se šele v naslednji pomladi in v kratkem času se preobrazi iz bube vešča.

Zatiranje koruzne vešče je zelo težavno, kar že lahko sklepamo iz opisanega načina razvoja in življenja. Z želodčnimi strupi ne pridemo ličinkam v notranjosti rastline do ži-

vega. Da bi nastavljali večšam vabe, se ne obnese. Direktne sredstva torej še zaenkrat nimamo. Preostanejo nam torej le še kulturno tehnični ukrepi proti škodljivcu, da ne omenjam znanstvenih poskusov z raznimi živalskimi zajedalci, bacili in bakterijami. Uspeli bomo v boju proti škodljivcu, če ne bomo sadili koruze na vlažni in težki zemlji, ker rabi ličinka za svoj razvoj precej vlage. Storže pokrmimo ali jih sežgimo, ker uničimo v njih prezimujoče ličinke. Koruznice ne smemo podorati, kar je zelo važno, da se ne zaredi še bolj škodljivec; polja moramo torej temeljito očistiti koruzne slame s tem, da koruznico z ostrimi motikami tik zemlje odsečemo. Sicer pa koruznico lahko pokrmimo v mešanici z drugo sočno krmo. Paziti moramo, da ne pridejo odpadki cele ali neprebavljene koruznice v gnoj. Ako je bilo polje zelo močno napadeno, je najbolje, da koruznico sploh sežgemo.

Ker napada vešča tudi proso, ne smemo saditi koruze za prosom.

očistili, iztrebili, ogradili in tako divje pašnike izpremenili v ograde, čeprav ni glede vprašanja posesti nobene ovire. Kmetovalci bi morali z združenimi močmi napraviti vsako leto vsaj eno ogrado, dokler ne bi bilo vse doseženo, kakor je potrebno. Ker pa tega sami od sebe najbrž ne bodo storili, bi se morala porabiti vsa z zakonom določena sredstva, da se stvar spravi v tek. Agrarne operacije imajo v zakonih, ki datirajo še iz stare Avstrije, dovolj pravic, da posežejo vmes.

V prvi vrsti bi pa morale preprečiti, ne pa pospeševati razdeljevanje pašniških površin. Delitve pašnikov, ki se izvajajo že od leta 1867. so se izkazale za škodljive ali vsaj nekoristne. Največja napaka pa leži v tem, da so zasebnikom dodeljene pašne površine navadno tako majhne, da ni na njih mogoče urediti prav nobene strokovno ustrezajoče skupne paše v ogradah. Zato pa mnogi zasebniki prepustijo svoj pašnik lastni usodi in tak pašnik se kmalu izpremeni v puščavo, kakor jo srečavamo vsepovsod po kočevski deželi. Nastaja puščava in gozd. Tako se kmetijstvo povrača v daljine divje stopnje nazaj, kar bi bilo kvečjem dopustno tamkaj, kjer primanjkuje dobrega gozda, kar pa nikakor ni na mestu na Kočevskem. Čeprav se zemlja hitro izsuši, ker je plast rodne prsti le tanka in ker leži pod njo luknjičav triasni apnenec, obiluje pokrajina na vlagi, saj ima nad 1500 mm padavin na leto. Le poleti je včasih sem pa tja nekoliko suše, ki bi se pa na dobro obdelani zemlji toliko ne poznala kakor na zapuščenih. Dodelitev posameznih oddelkov pašnikov v zasebno lastnino je stvorila razmere, ki so popolnoma protivne izboljšanju pašnikov. Če pregledamo lastninske razmere pašnikov na Kočevskem, opazimo več razlik.

1. Lastnina in uporaba paše sta še skupni, agrarna skupnost še obstoja (Novo Brežje, Onek).

2. Del pašnika je še skupna last, drugi del je razdeljen, vendar je tudi na slednjem paša ostala skupna kot servitut (Svetli potok).

3. Pašnik je cel razdeljen med zasebnike, toda paša je ostala skupna (Koprivnik, Rajndol, Cvišljerji).

4. Razdelitev je popolna brez pravice skupne paše, vendar se pašnik po medsebojnem sporazumu lastnikov še skupno uporablja (Prerigelj, Kačji potok, Knežja lipa, Spodnje Ložine).

Pašništvo.

Pašniško vprašanje na Kočevskem.

Inž. Schneider - inž. Sadar.

(Konec.)

Kako veliki naj bodo posamezni oddelki (ograde, čredinki)? Površina ograda se ravna po pašni površini, ki je potrebna za prehrano ene krave na dan in seveda po številu velike živine v čredi. Najprej torej preračunamo vso pašno živino v število velike živine ali v kravje ali pašne enote, pri čemur računamo za eno enoto enega konja, eno kravo, enega vola, dve glavi mlade živine in 5 ovac. Konje, goved in ovce namreč lahko brez skrbi skupaj pasemo, kajti ovčji gnoj prav nič ne škodi kakovosti paše, ker se pašnik tedensko menja. Konji in goved se že po nekoliko dneh prav dobro med seboj razumejo, ker pa ovce in konji pasejo in iščejo druge krmilne rastline kakor goved, se paša na ta način bolje izrabi in travišče bolj čisto popase, kar ugodno vpliva na razvoj rastlin. Skupna paša je pa tudi cenejša in enostavnejša.

Na Kočevskem bo zadostoval en oral do en in ena tretjina orala iztrebljenega, neskalovitega pašnika za prehrano ene pašne enote. Če šteje torej vaška čreda 30 glav velike živine, bo potrebovala cela vas 30—39 orolov pašniške površine, ki

jo je treba izbrati na skupnem pašniku in razdeliti in ograditi v pet čredinkov. Živina bo rabila po dve do triletni prehodni dobi le še zjutraj tri ure in zvečer tri ure paše, da se bo nasitila redilne, tečne, le iz dobrih krmilnih rastlin sestoječe krme. Na ta način se bo v hlevih nabralo več gnoja in tudi živina bo na teži, velikosti ali na volni mnogo več pridobila. Pastir bo potreben le za izgon in dogon živine in za oskrbovanje ograda. Moral bo sproti odstranjevati na pašniku vse mlade odganjke grmovja in plevela, raztepati bo moral kravjeke in zapirati leso. Ograde se ne morajo naslanjati ena na drugo, čeprav je to boljše, ker se pri tem prihrani mnogo izdatkov za ograjo. Na kamenitih pašnikih bodo ograde seveda morale obsegati ustrezno več kakor en in eno tretjino orala za pašno enoto. Dobra pašna ruša nastane pri opisanem obratovanju tudi sama od sebe, torej brez prašenja in umetnega zasejavanja.

Premostitev obstoječih zaprek.

Največja zapreka je v tem, da manjka ljudem volje, da bi pašnike

5. Pašnik je docela razdeljen in vsak posestnik zasebno izrablja svoj del (Livold, Mozeli). Servitut paše je vnešen v zemljiški knjigi le v posameznih slučajih.

6. Razdeljen pašnik je izpremenjen v gozd (Stara cerkev, Konca, Slovenska vas).

S tem seveda še niso obravnavani prav vsi slučaji. Lastninske razmere pašnikov še niso dokončne, temveč se stanje še vedno izpreminja. V Rajhenavu n. pr. imajo razdeljen in skupen pašnik. Del upravičencev zahteva razdelitev še ostalega dela, t. j. skupnega pašnika, češ da ga bo le tako mogoče spraviti v dobro stanje. V resnici se bi pa to zgodilo lahko pravtako, če je pašnik skupen, le če bi bila volja in če bi agrarna oblastva na upravičence pošteno pritiskala. Dosedanje škodljivo razdeljevanje pašnikov, ki nima za posledico prav nobenega izboljšanja, mora prenehati; kajti zasebnik zanemarja svoj pašnik v splošnem prav tako, kakor je poprej zanemarljiv skupnega, ali pa celo pusti, da se zaraste v gozd in površje je pa še res, da na razdeljenem pašniku ni mogoče urediti strokovnjakega pašnarjenja v ogradah. Agrarno oblastvo mora to uvideti in odklanjati vse prošnje za razdelitev skupne lastnine.

Na doslej še skupnih pašnikih bi bilo potrebno prostorno ločiti gozd od pašnika, pašnike očistiti, napraviti napajališča in urediti na pašnikih ograde za pašo živine iz cele vasi. Seveda je treba delati postopoma, po načrtu in s sodelovanjem vseh upravičencev. Na pašnikih mešanih lastninskih pravic naj bi se pa snovale pašniške zadruge za skupno izkoriščanje pašnikov, ki bi s primerno obvezo članov lahko uvedle pašo v ogradah s sodelovanjem kmetijskih strokovnjakov in z vsaj skromno pomočjo javnih oblastev.

Sadjarstvo.

Ali je potrebno obrezovati sadna drevesa?

(Poizkusi na Dauskam.)

(Nadaljevanje.)

Poizkus je bil začel v Blangstedu v poletju l. 1919. z namenom, da se reši najvažnejše vprašanje pri obrezovanju dreves. Načrt poizkusa je bil sledeči:

1. Pri sajenju se drevesce nič ne obreže in tudi pozneje nikdar.

2. Pri sajenju se enoletne mladike neposredno pred saditvijo obrežejo na 30 cm, pozneje se nič več ne obrezujejo.

3. Enoletne mladike so obrezane neposredno pred saditvijo, kakor pri števil. 2, pozneje pa je drevesce obrezano vsako leto in to tako, da se enoletne mladike-voditeljice odrežejo na $\frac{2}{3}$ dolžine, a stranski poganiki na 3—4 očesa (od leta 1931. dalje na 6 do 8 očes).

Za poizkus so rabljene 3 sorte in to: rdeči Cousinott cepljen na divjak in posajen v skupinah po 21 drevesc; Godlin Springrove in Bellefleur, oba cepljena na dusencu (E M

IV.) in od obeh po 9 drevesc v vsaki skupini.

Značilno je, koliko je katera sorta dala obrezana in koliko neobrezana skozi vseh 14 let. Te rezultate podajam v naslednji tabeli. Iz teh rezultatov vidimo zelo zanimivo dejstvo, da so neobrezana drevesa rodila znatno več in to v taki meri, da se nad tem dejstvom moramo zamisliti. Tako je rdeči Cousinott, ako je bila obrezana po vseh sadjarskih predpisih, dala v 14 letih na ha 552 q manj pridelka. Godlin Springrove je dala na ha 195 q manj, a največja razlika je bila pri Bellefleurju, katera obrezana je dala 854 q manj, ali je za toliko več rodila, če sploh ni bila obrezana.

Rezultati poizkusa z obrezovanjem mladih jabolčnih dreves od leta 1919. do 1934.

	Neobrezano	Obrezano ob saditvi in vsako leto
Rdeči Cousinott:		
Pridelek jabolok v q na ha od l. 1921—1930 . . .	1091	909
Pridelek jabolok v q na ha od l. 1921—1934 (14 l.)	2125	1773
Težina 100 plodov v kg, prerez od l. 1921—1934	4.65	5.39
Odstotek odpadlih jabolok od l. 1921—1934 . . .	13.1	12.1
Cela produkcija na drevesu v kg l. 1930 . . .	55.4	45.1
Površina krošnje v poletju 1935, m ² po drevesu	28.2	28.4
Povprečni pridelek sadja od l. 1921—1934 . . .	100	83
Povprečni pridelek velikosti plodov od l. 1921—1934	100	116
Codling Springrove:		
Pridelek jabolok v q na ha od l. 1921—30 . . .	840	692
Pridelek jabolok v q na ha od l. 1921—34 (14 let)	1559	1364
Težina 100 plodov v kg, prerez od l. 1921—34	11.43	12.73
Odstotek odpadlih jabolok od l. 1921—34 . . .	7.1	7.6
Zelena produkcija na drevesu v kg l. 1930 . . .	51.6	47.2
Površina krošnje v poletju 1935 m ² po drevesu	27.6	26.0
Višina drevesa v poletju 1935 v m . . .	3.8	4.2
Povprečni pridelek sadja od l. 1921—34 . . .	100	87
Povprečni pridelek velikosti plodov od 1921—34	100	111
Bellefleur:		
Pridelek jabolok v q na ha od leta 1921—1930 . . .	1339	881
Pridelek jabolok v q na ha od l. 1921—34 (14 let)	2604	1750
Težina 100 plodov v kg, prerez od l. 1921—1934	11.84	13.04
Odstotek odpadlih jabolok od leta 1921—1934 . . .	10.5	8.2
Zelena produkcija na drevesu v kg leta 1935 . . .	105.7	77.9
Površina krošnje v poletju 1935 m ² po drevesu	32.6	31.2
Višina drevesa v poletju 1935 v m . . .	4.0	3.6
Povprečni pridelek sadja od leta 1921—1934 . . .	100	67
Povprečni pridelek velikosti plodov od 1921—34	100	110

Iz teh podatkov vidimo, da je obrezovanje jako zmanjšalo pridelek, toda ne pri vseh sortah enako, to je, da nekatere sorte bolje, druge slabše prenašajo obrezovanje. Codling Springrove prenese obrezovanje v tem slučaju najbolje, a Bellefleur najslabše.

V zvezi z gornjim je važno opozoriti še na en manjši poizkus, kateri je bil osnovan l. 1911. v Spansbjergu. Za vsak poizkus se je vzelo po 6 drevesc in se tehtalo donos od leta 1914. do 1919. V ta namen se je posadila sorta Cox Orange. Nekaj poizkusnih površin se je obrezovalo

drugih pa ne in so obrezane dale 16% več pridelka. Ugotovili so, da so drevesca sorte Cox Orange zelo podvržena škrlupu ter da se ta bolezen z obrezovanjem znatno prepreči, ker so obrezane veje prisiljene na tvorbo novih mladih listov.

Sličen poizkus je bil izveden tudi v Blangstedu, da se dožene v koliko se s kalijem prepreči škrlup na listih. Poizkus so izvajali tudi na sorti Cox Orange, katera je, kakor že omenjeno, močno sprejemljiva za škrlup, posebno če je cepljena na dusenec — Ameliore. Nekaj drevesc so obrezovali in gno-

jili s kalijem. Ugotovili so, da je ta sorta obrezovana in gnojena s kalijem dala 57% več pridelka kot neobrezana in ne gnojena, ker se

škrlup, ki pridelek znatno uniči, more preprečiti z gnojenjem s kalijem.

(Konec prihodnjič.)

Odgovor na članek: Ali zadostuje le biološka ali naravna obramba proti rastlinskim zajedavcem.

Dr. S. Kovačič.

V zadnjem času so mnogi kmetovalci, ki so škropili in niso dosegli pričakovanih uspehov s škropljenjem začeli razmišljati o starih časih, kakšno je bilo sadje takrat, ko škropljenja še niso poznali. Stari ljudje nato odgovarjajo, da je bilo mnogo manj škodljivcev in lepše sadje. Koliko smemo ustnim izročilom verjeti, se ne more ugotoviti. Res pa je, da se v zadnjem času opušča staro pravilo „kjer ni ptičev, ni sadja“ in se je prešlo v neki delirij škropljenja. Kmet pa je konzervativen in njegov instinkt ter izkušnja mu vevata previdnost. Ko so prišla n. pr. prva umetna gnojila na trg, je celo slavniki kemik Liebig propagiral: „Proč z domačim gnojem, dober gospodar gnoji le z umetnim gnojilom“. Le malo časa je uspevalo to pravilo!

Že danes lahko trdimo, da tudi škropljenje ni dalo rezultatov, ki jih naši strokovnjaki obetajo. Kako potrebno pa je vsaj znanje koristnih ptic in žuželk, vidimo po veliki vne- mi, katero drugi napredni narodi temu vprašanju posvečajo. Pisec članka pod istim imenom v „Kmetovalcu“, kot dokaz, da je naravna zaščita nezadostna, navaja primer pogorelčka, ki gnezdi v bližini črešnje. Od tega siromačka pričakuje, da mu bo de pojedel vse gosenice, hrošče in še listne uši. Pravi opazovalci pa vedo, da ptički v neposredni bližini, kjer gnezdi, ne obirajo mrčesa, da ne izdajo gnezda. Razen tega pa je narava poskrbela proti ušem še druge zatiralce, to je predvsem pikapolonica sama, kakor njena ličinka, ki obe živite od listne uši.

I Ravnotako so štigli neusmiljene pokončevalke, pa tudi ličinke mnogih muh in drugih žuželk pokončujejo listne uši. Kako se najuspešneje zaktira krvave uši, se lahko razvidi iz članka v „Sadjarju in vrtnarju“: „Pred par leti se je pojavil na mnogih slivah kapar, ki je pretil, da bo vse uničil in danes dobivamo obveestilo, da je kapar izginil sam. Kdo ga je uničil? Škropljenje? Ne.

(Osica Aphelinus Mali naravni zatiralec kaparja in pikapolonica sta

tista dva, ki sta probušila ščit kaparju, izlegla jajca vanj, da je ličinka uničila zarod. Kdor želi videti take preluknjane ščite, naj dobro opazuje kaparja na ščitu. Povsod skoro so se vselile te koristne žuželke.

Če bi hotel naštetati le nekaj takih koristnih žuželk, ki uničujejo gosenice, polže itd., bi mi bil prostor pretesen. To sem navedel zato, ker je pisec članka zlasti omenil sesače,

katerih naj bi ne bilo možno uničiti biološkim potom. Sedaj pa bi tudi jaz nož okrenil. Lahko pa povem, da se sesač krvava uš prav dobro počuti na temeljito, po vseh pravih in zakonih moderne fitopatologije poprskanih drevescih. Cvetoder je na istem kraju uničil najmanj 50% cvetov, kakor da mu je škropljenje delalo apetit. Kaj pa porečete pisec nato? Kmetovalec nima sadovnjaka zato, da bi se z njim bahal, koliko ima čistega sadja, ampak zato, da mu dinarjev donaja.

Pisec namiguje, da ptice ne pojedo samo škodljive ampak tudi koristne žuželke. Kaj pa škropljenje? Mar to uničuje samo škodljive žuželke, koristnih pa ne? Le škoda, da nima ubogi pogorelček tudi kaj denarja za propagando na razpolago, potem bi se ta še mnogo bolje opral, kot sem ga jaz kot lajik.

Kaj je vzrok, da se mladice in vršički sadnega drevja suše?

Ing. Rado Šturm.

V raznih krajevnih okoliščinah opazamo, da se suše vršički in mladice jablan in češenj, pri čemer postane listje predčasno rumenkasto. Vzrok za pojav je iskati v nedovoljno globoki zemlji; poleg tega pa igra prav posebno vlogo tudi slabo prezračevanje zemlje. Šele drugovrstnega značaja so razni rastlinski in živalski zajedavci, ki jih kaj radi tudi sadjarji obdolže, da povzročajo sušenje vršičkov in mladice.

Pogosto se zamenja sušenje vršičkov mladice s sušenjem celih vrhov. Oba pojava lahko nastopita na enem in istem drevesu. Sušenje vršičkov mladice najdemo le na takšni peščeni zemlji, ki ji primanjkuje kalija. Pojavlja se pri onih sortah sadnega drevja, ki potrebujejo mnogo kalija, kot so jablane, črešnje in kutine. Po sušenju vršičkov mladice zanesljivo spoznamo, da primanjkuje drevju kalija. Posebno močno trpe na tem pritlikavci, bolj kakor srednje- in visokodebelno drevje. Vzrok je iskati v slabejši razvitem koreninevju pritlikavcev, ker se pritlikavec prehranjuje z gosto razpredenimi koreninami v najožjem krogu posajenega mesta. Nasprotno razvija srednje- in visokodebelno drevje korenine daleč naokrog in pride tako laže do potrebne kalija.

Pojav sušenja vršičkov spoznamo po nepravilno - rjavkastorumenih listih, ki se zvijajo. Ako se sušenje

pojavi v večji meri, odmrejo enoletne mladice, ki so sicer spomladi precej močno pognale, srkajoč hrano iz rezervnih snovi. Kakor hitro pa je zmanjkalo rezervne kalijeve hrane, začnejo pešati in odmirati od vršičkov. Sušenje vršičkov nastopa čisto že v drugi polovici majnika. Sicer požene drevo še tekom nadaljnje rasti nove mladice, ki so pa istotako zapisane smrti, ako pravočasno ne gnojimo drevju s kalijem. Novi poganiki so veliko krajši kot prvi in tudi prej usahnejo.

V napredujočem stadiju pojava odmirajo tudi večletne vejice; torej ne suše se le mladice na vrhu, ampak celo veje krone, tako da je ogrožena celotna drevesna krona. Močno rastoče sorte so odpornejše kakor slabo rastoče, ker se korenine prvih razvija sorazmerno z drevesno krono. Pri pomanjkanju kalija podležejo slabo rastoče vrste zelo hitro, posebno pritlikavci, pri katerih odmrejo celi deli drevesne krone.

V mnogih slučajih opazamo, da zastavi drevo pri pomanjkanju kalija na rodnem lesu mnogo sadja, toda sad ostane droban. Značilno je, da so peške zelo dobro razvite, torej znamenje, da zastavi drevo vse svoje življenjske sile, da bi se ohranilo. Sad pa navadno predčasno odpade, kar seveda neugodno vpliva na sadni pridelek.

Vinarstvo.**Važnost selekcije v vinarstvu in osnutek načrta organizacije selekcijskega dela.**

Ing. Sergij Goriup.

Slovensko vinogradništvo mora v časih dandanašnje gospodarske krize in konkurenčne borbe s cenejšimi proizvodi južnih vinorodnih pokrajin napeti vse sile, da zagotovi številnim vinogradniškim in viničarskim družinam solidno gospodarsko podlago in ohrani veselo pesem zadovoljnih ljudi in dobrih državljanov v naših toliko opevanih gorinah. Prirojena ljubezen do vinske trte je napravila Slovence za odlične vinogradnike, ki večkrat celo zanemarjajo druge gospodarske kulture, samo da je vinograd dobro pognojen in pravočasno obdelan. Na žalost pa kažejo statistične številke zadnjih let, da nam naši kakovostni vinogradi razmeroma slabo rodijo, kar je poleg ostre konkurence vin iz Banata, Dalmacije in Srbije in nizkih cen na vinskem trgu glavni razlog za pojemajočo rentabilnost nekoč cvetočega kvalitetnega slovenskega vinogradništva. Res je, da rodijo kakovostne sorte, ki se sistematično uvajajo in razširjajo zlasti v kvalitetnem vinarskem ozemlju Štajerske, manj kakor so rodile stare bogatorodeče domače sorte, ki so dale mnogo, toda kakovostno slabega pridelka, vendar se pa z načrtno izbero trsnega materiala tudi pri zlahitnih sortah lahko dosežejo obilne trgatve. Seveda mora biti trsni material izbran od zdravih, odpornih, dobro rastočih in rodovitnih plemenitih trsov in cepljen na prvovrstno, krajevnim razmeram odgovarjajočo podlago. V dobrih vinorodnih legah, pri pravilni obdelavi in zadostnem gnojenju bodo skrb in morebitni večji stroški za selekcioniran trsni material vedno bogato poplačani.

Praktična selekcija je vsem kmetovalcem dobro znana, saj pravi že star pregovor: „Jabolko ne pade daleč od drevesa.“ Posebno intenzivno in sistematično se izvaja izbira pri živini, kjer se z obveznim licenciranjem bikov in žrebcev skrbi za zboljšanje in večjo donosnost te gospodarske panoge. Pri rastlinski proizvodnji se je pri nas začelo s selekcijo žitaric in trsnega materiala in so tudi v tem pogledu že doseženi lepi uspehi. Beltinska pšenica n. pr. je danes znana širom Slovenije, znana je pa tudi dobra kakovost izbranega trsnega materiala nekaterih banovinskih trsnic, priznana je visoka vrednost selekcij Clotarja Bou-

vier-ja in drugih naših vodilnih trsničarjev. Še mnogo večje uspehe imajo v tem pogledu nekatere napredne države, ki žrtvujejo mnogo truda in denarja za sistematično selekcijo, kar jim pa tudi prinaša tisočere koristi, ker jim skrbno izbran semenski oziroma trsni in drevesni material prinaša večji in boljši pridelok in zadovoljivo dobičkanost selekcioniranih kultur.

V vinogradništvu in sadjarstvu ima selekcija prav izreden pomen, saj raste enkrat zasajeni trs ali drevesce 30 in še več let, stroški nerodovitega vinograda pa so skoro enako visoki, kot onega, ki bogato rodi in je pri tem zasajen s plemenito odgovarjajočo sorto.

Za boljše razumevanje našega vprašanja želim spregovoriti nekaj besed o nastajanju novih sort. Nove trsne sorte nastanejo na tri načine, to je potom inaič poedincev ali individualne variacije, potom inaič brstov in vsled prirodnega oziroma umetnega križanja.

Pri vseh živih bitjih, tako pri rastlinah kakor pri živalih se poedinci medseboj razlikujejo, četudi so te razlike včasih tako male, da jih niti ne opazimo. Mnogokrat pa so te razlike vidnejše in jih lahko gospodarsko izkoriščamo. Razlike med poedinci ene ali več generacij so navadno manjše, če živijo vsi pod enakimi okoliščinami, torej rastline v isti zemlji pri enaki oskrbi. Nasprotno pa bodo razlike večje, če so razvojne razmere poedincev različne, to je, če so posamezne rastline posajene v različno zemljo, če živijo v raznih klimatičnih razmerah, če so rez, gnojenje in obdelava različna itd. V takih slučajih se ne pokažejo samo razlike med poedinci ene in iste generacije, temveč se te razlike še povečajo pri njihovem potomstvu. Tako nastanejo inaič poedincev.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Vrtnarstvo.**Jagode.**

Inž. Sturm.

Jagode so ena najbolj prikupljivih in pa tudi ena najtečnejših vrst sadja; zaradi zgodnosti sadu pa zelo priljubljeno okrepčilo. V naši banovini jih imamo zelo veliko, saj so

† Luis Ravaz.

Ing. Zupanič, Ljubljana.

V starosti 74 let je umrl 9. maja 1937 v Montpellier-ju Luis Ravaz, zadnji izmed vodilnih francoskih vinarskih strokovnjakov, ki so vodili usodo francoskega vinogradništva v časih, ko je začela razsajati trsna uš. Skupno z Viala, kateremu smo približno pred enim letom napisali skromno posmrtnico v Kmetovalcu, je rešil vprašanje ameriških podlag zlasti za apnene zemlje francoskih vinogradov.

Študiral je v Montpellier-ju od leta 1880.—1883. v svetovnoznanim vinarskem zavodu v južni Franciji, kjer je tudi začel svoje strokovno udejstvovanje. L. 1896. je prevzel na tem zavodu profesuro za vinarstvo, ki ga je izgradil na znanstveni podlagi do zavidljive višine. Ravaz je bil tisti, ki je pridobil svojemu zavodu svetovni sloves, ki je uredil krasne zbirke ter ustvaril največji sortiment — trsni izbor — celega sveta. V dolgi dobi svojega udejstvovanja kot profesor je vzgojil cele generacije strokovnjakov, med katerimi je tudi mnogo Jugoslovancev, ki so bili in so še ugledni vinarski strokovnjaki v Jugoslaviji. Leta 1920. je postal direktor ter je vodil celoten zavod do l. 1930., ko je stopil v zaslužni pokoj. Nič manj kakor 46 let je kot aktiven strokovnjak deloval za napredek ne le francoskega temveč vinogradništva cele Evrope in tudi ostalih celin. V dobi, ko je uničevala trsna uš vinograde, se je pridružio pojavi. Ker so vidni, jih povsod s pridom uporabljalo izkušnje Francozov. Razumljivo je, da je bil Luis Ravaz član številnih znanstvenih organizacij domačih in inozemskih ter je posedoval za svoje zasluge najvišja priznanja in odlikovanja.

Iz hvaležnosti za veliko delo, ki ga je izvršil Luis Ravaz, od katerega ima koristi posredno tudi naše vinogradništvo, naj mu bodo kot trajen spomin te vrstice v Kmetovalcu.

jih svojčas celo izvažali na Dunaj, posebno iz okolice Brežic. Jagode so že v starih časih visoko cenili, zaradi česar so jih začeli gojiti na domači vrtni gredi in jih izboljševati

potom križanja tako v obliki kakor v okusu. Tako smo prišli potom križanja vrst do današnjih vrst z raznimi svojevrstnimi lastnostmi in okusi.

Gojenje jagod ne prinaša le vrtarju, ampak vsakemu posestniku manjšega vrtička dobiček. V vsakem oziru mu poplačajo trud, če jih ali proda ali pa uporabi za domače potrebe. Naše gospodinje bi morale temu zgodnjemu sadu posvečati pažnjo tudi pri ukuhanju in napravi izvrstne jagodne marmelade. Pripravljajo pa iz jagod tudi konzerve. V večjih množinah uporabljajo jagodni plod v slaščičarnah, a najbolj so pa nedvomno veseli otroci, kadar smejo v gozd, da se nazobljejo jagod rdečega jagodnjaka, ki imajo prav posebno oživiljajoči okus.

Jagode uspevajo najbolje na težki, dovolj apna in humuza vsebujoči redilni prsti, in pa na sončni legi. V senci zrasel sad je voden. V peščenici zemlji ostane zaradi pomanjkanja dolnje vlage sad droban. Jagode rabijo torej veliko hranilnih snovi, močno zagnojeno zemljo, ki jo v nekaj letih izčrpajo tako, da nato rastlina oslabi in usahne.

Najobilnejši pridelek vržejo jagode v drugem in tretjem letu. Pri jagodnih kulturah moramo paziti tudi na moške rastline za opravevanje, ker sicer lahko pridelek celo izostane. Pridelek navadno pojenjuje od četrtega leta naprej, tako da kulture niso več dobičkanosne. Na prostoru, kjer so bile jagode, jih ne smemo takoj saditi, ampak uporabimo prostor za drugo povrtnino. **Najprimernejši čas za saditev jagod je avgust.** Razmnožujemo jih z vitičnimi poganjki, ki jih namenimo zato že prej. Posebna lastnost jagod je, da poganjajo spomladi iz predletnih rastlin dolge pritlike, ki vzbrste na koncu v nove vršičke, semintja pa se okorene in razmnože rastlino. Ponoči in ob deževnem vremenu vise beli cveti navzdol, a ob lepem vremenu pa stoje pokoncu. Po oplojenju se cvetišče debeli in postaja mesnato in sočno. Omesenelo cvetišče tvori z usajenimi plodišči (oreški) **pajagodo**, torej nepravilni plod, ki spada k birnim plodovom.

Kakor vse druge kulturne rastline, tako napadajo tudi jagode razni zajedavci iz rastlinskega in živalskega rodu. Omenjam le najvažnejše.

Korenine jagod objedajo ogrci in ličinke raznih hroščev, posebno pa ličinke štrigova (*Otiorrhynchus sulcatus* Fb). Pa tudi gosenice poljske

vešče jim ne prizanašajo; poleg njih pa se masti z njimi tudi mramor. Izmed sesačev pa zalotimo pri koreninah 2 do 3 mm veliko, belo, brezkrilno korensko ušico (*Rhizobius Sonchi* Pass).

Večkrat opazimo, da so stebila s poganjki vred zaostala v razvoju in kažejo mestoma odebeline, listki se zakrčljavijo, cveti niso pravilno razviti, pojav, ki ga povzroča stebelna ogorčica (*Aphelenchoides fragariae* R. Bos.). Je to precej hud sovražnik jagod, zato poberejo in sežgemo napadene rastline, ostale pa poškopimo z navadno raztopino žvepleno-apnene brozge ali z 1%-no uspuluma. Sušenje listov povzroča rdeči pajk (*Tetranychus telarius* L.), ki ga zasledimo na spodnji listni strani v nežnem zapredku. Pokončavamo ga z 3% žvepleno apneno brozgo najuspešnejše. Na zgornji listni strani povzroča okrogle živordeče dlakaste izrastke, takozvane kože, od spodnje listne strani pršica *Phyllocoptes setiger* Nal. Krčljanje in hiranje listov in mladice pa pospešuje svetlorjava $\frac{1}{2}$ mm velika jagodna pršica (*Tarsonemus pallidus* Banks.), poleg te pa sesajo tudi zelene ušice (*Siphonophora fragariae* Walk.), ščitasta uš (*Aleurodes fragariae*) in penasti steržak (*Philaenus spumarius* L.). Posebno gre v slast jagodno listje 15 mm dolgim, svetlozelenim gosenicam jagodne listne ose (*Monophadnus geniculatus* Htg.). Jagodni zavijač (*Ancyliis comptana* Froet) zavija liste, ki jih odberemo in sežgemo z zalego vred. Napadajo pa jagodno listje tudi razni bolhači, rilčkarji kot podolgasti listožer (*Phyllobius ablongus* L.) in gosenice raznih metuljev in moljev. Cvet ogroža bela ličinka z rumeno glavo, malinarka (*Anthonomus Rubi* Hbst), ker nagriže cvetne peclje. Hrošček sam objeda tudi liste, listne peclje, prašnike in plodove. Napadene cvete nabiramo in sežgemo, ker s tem uničimo zalego. Cvetje poleg listov objeda

tudi 2 do 3 mm velik rilčkar-pristri-gač (*Rhynchites aeneovirens* Marsh). Odstržene jagodne dele poberejo in sežgemo, hrošča samega vlovimo in uničimo.

Zrele plodove napadajo jež, poljski polž, izmed stonog posebno 14 do 18 mm velika pikčasta stonoga, grahove sovke, hrošči rilčkarji in tekači, izmed zadnjih posebno ponočnjak, dlakasti krešič (*Harpalus pubescens* Müll.), ki ga lovimo z do roba v zemljo postavljenimi lonci, napolnjenimi do $\frac{1}{4}$ z vodo pomešano s petrolejem. Vsi navedeni zajedavci pa pokaze v kolikor ne uničijo plodov.

Na listih in mladice nastajajo tudi raznolike tvorbe v vseh mogočih barvah in barvnih niansah, ki jih povzročajo razne glivice, predvsem palež, ki ga povzroča glivica *Pero-nospora fragariae* Roza et Cornu, smod na spodnji listni strani, ki povzroča, da se listi po robu zakrčljajo in pa na nezrelih plodovih, ki jih povzroča gliva *Sphaerotheca humuli* Schroet. Na zgornji listni strani najdemo tudi sajavost, ki jo povzroča gliva *Capnodium salicinum* Mont. Gnolobo na zrelih plodovih pa povzroča plesna gliva *Botrytis cinerea* Bon.

Škodljivcev iz živalskega rodu se najuspešneje ubranimo, če pazimo na snago gredic in če gnojimo s kalijevim in fosfatnim gnojilom; zatiramo jih s pobiranjem in z raznimi mrčesomori kot so nikotin, bordoška ali burgundska brozga, žvepleno-apnena brozga, švajnfurtsko zelenilo in razna druga strup vsebujoča obrambna in zatiralna sredstva. Arzenikove vabe pa pripravimo, da zgnetemo v $\frac{3}{4}$ do 1 liter vode 1.5 kg pšeničnih otrobov in 65 g švajnfurtskega zelenila, tako da potrosimo zmes med jagodne kulture. Zajedavce iz rastlinskega rodu pa preprečujemo, posebno palež in smod, poleg škropljenja z bordoško brozgo, še tudi z 0.15%-no raztopino žveplenega kalija.

Mlekarstvo.

Nekaj besed o barvi za surovo maslo in sir.

Dr. ing. Karel Vrečko.

(Konec.)

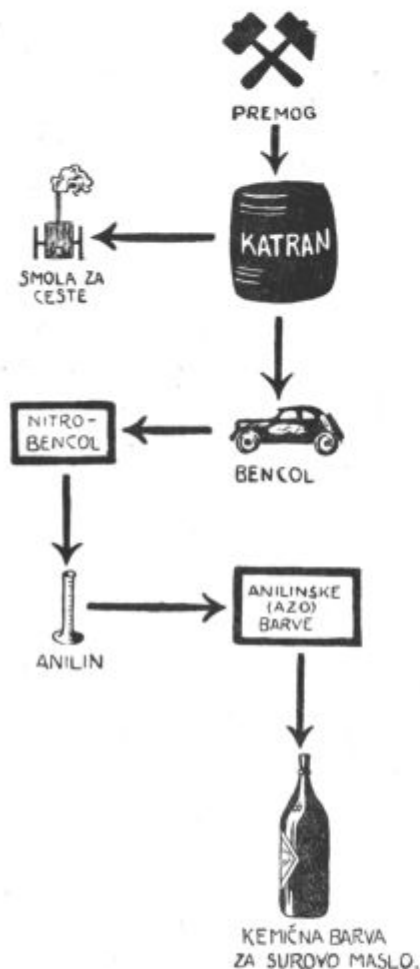
Anilinske (kemične) barve, ki jih uporabljamo v maslarstvu niso škodljive za ljudsko zdravje. Izdeluje jih I. G. (Farben Industrie Aktiengesellschaft) v Nemčiji. Kako dobivamo kemične barve za surovo maslo vidimo iz skice. Početni material je

premog, od tega dobimo katran, potem bencol, nitrobenzol, anilin, anilinske (-azo-) barve in slednjič kemično barvo za surovo maslo.

Do začetka leta 1929 je bila uporabljena kemičnih barv za barvanje surovega masla prepovedana, češ da

so zdravju škodljive. Danes je ugotovljeno, da niso škodljive, in zakon o živilih v vseh državah ne prepoveduje več uporabo kemičnih barv. V zadnjem času jih zelo uporabljajo v Nemčiji.

Kaj se zahteva danes od barv za barvanje masla in sira?

Od dobre barve se zahteva, da maslo barva in da surovo maslo pri tem ne dobi tujega okusa ali duha, da ne vsebuje snovi, ki so zdravju škodljive, da maslo ne postane neapetito, da se da lahko uporabljati, da ima dovolj moči in da se ne kviri. Barvo moramo hraniti v temnih (rjavih) steklenicah in na temnem in hladnem prostoru. Steklenice morajo biti dobro zamašene. Ne smejo ležati na svetlobi, ker je barva zelo občutljiva za svetlobne žarke. Barva pa utegne biti škodljiva, kadar je pokvarjena ali slaba, tedaj dobi surovo maslo neprijeten okus, kar se posebno opaža pri surovem čajnem maslu. Zato moramo uporabljati vedno svežo in dobro barvo. Ne smemo istočasno uporabljati barv raznih tovarn, ker v tem primeru dobimo maslo, ki bi imelo nepravilno barvo. Mesto lepo slamnato rumene barve se lahko pojavijo razne napake, kakor pegavost ter žaltavost su-

rovega masla. Barva za surovo maslo je drugačne sestave kot barva za sir. Barva za maslo je raztopljena v raznih rastlinskih oljih (konoplino, sezamovo itd.), barva za sir je raztopljena v alkoholu in vodi. Barva za surovo maslo barva toličobne kroglice, a barva za sir barva sirnino. Za barvanje sirov se uporabljajo samo rastlinske barve in sicer žafranova in orelanova. Žafranovo barvo uporabljamo bolj pri mehkem sirarstvu, orelanovo pa bolj v trdem sirarstvu. Žafranova barva da siru zlatorumeno, orelanova pa rdečrumeno barvo. V zadnjem času priporočajo za barvanje sirov uporabljati edino žafranovo barvo, ker da ista siru naravno barvo, česar pri orelanovi barvi ni.

Količina barve je v sirarstvu različna. Ta se ravna po naravni barvi mleka samega in po odstotku toličče v mleku. Navadno pravilo glede množine barve je: čim bolj masno je mleko, tem manj barve pridamo in čim bolj je posneto, tem več barve pridamo. Tudi letna doba igra

tu veliko vlogo. Po zimi dodamo več, poleti manj barve.

Barvo za sir damo v mleko pri sirenju, ko je mleko že segreto ali pa med segrevanjem. Na 100 litrov mleka dodamo $\frac{1}{2}$ do 10 ccm sirne barve.

Barvo za surovo maslo dodamo v smetano pred pinjenjem, nikakor pa ne šele pri gnetenju surovega masla. Koliko barve bomo dodali v smetano, zavisi od zahtev konzumenta. Navadno dodamo na 100 kg smetane 5—7 gramov barve za surovo maslo, ali na 1 kg surovega masla, ki ga bomo dobili $\frac{1}{2}$ do 1 gr barve.

V naši državi imamo razne tvrdke, ki se bavijo s prodajo barv za surovo maslo in sir, in te so sledeče:

Franc Krištof, Ljubljana, Sv. Petra cesta 60;

Petar I. Miović, Maribor, Kopitarjeva ulica 6;

Zentner & Comp., Zagreb, Ivkančeva ulica 6;

Ing. L. Temkin, Zagreb, Vlaška ulica 88.

Kaj je boljše: doma maslariti ali prodajati mleko v zadružno mlekarno?

Pavlica Franjo.

Podobno vprašanje sem čital pred kratkim v enem češkem kmetijskem listu. Če je tako vprašanje umestno za češkega kmetovalca, bo za našega tembolj, ker se malokje toliko maslari doma, kakor ravno pri nas. Da se v naših krajih izdeluje toliko masla na kmetih, je temu kriva le pomanjkljiva mlekarska organizacija. Kjer ni v bližini zadružne mlekarne, je kmet primoran maslariti doma. Zlasti hribovska kmetija, ki nima prilike unovčiti mleko tako, kot ona v dolini blizu mesta in ob dobri cesti, najde baš v prodaji masla nujno potrebne male dohodke. Potreba torej sili kmetovalce, da se pojavljajo na trgu kot prodajalci masla v napot zadružnemu mlekarstvu. Tako nehote delajo škodo sebi in zadrugam.

Poleg gorskih kmetovalcev in takih od mlekarne oddaljenih, pa se najdejo tudi kmetje v bližini zadružne mlekarne, ki raje posnemajo mleko doma in smetano pinijo, kakor pa, da bi prinašali mleko pod skupni zadružni krov. Ti so res grešniki, ki jih je treba čim preje spreobrniti in pridobiti za skupno zadružno delo.

V čem pa postoji tak greh? Naj zadostuje le par primerov kot do-

kaz, kako slabo gospodari oni, ki po nepotrebnem doma posnema in nato krošnjari z maslom po deželi:

Posameznik lahko izdela najboljše maslo; toda koliko dni pa vzdrži maslo dober okus? Popolnoma je nemogoče, da bi brez hladilnih priprav maslo hranili in prodali takrat, kadar se doseže primerna cena. Žalstvo ali inace pokvarjeno maslo se komaj proda. Kmet je potemtakem prisiljen čimprej unovčiti izdelek ne glede na višino cene.

Maslo pridobljeno v dobro urejeni mlekarni in po načinu, ki se zahteva za izdelavo prvovrstnega čajnega masla, pa vzdrži dalje časa, se lahko skladišči in odprodaja poljubno. Tu ni ponujanja za vsak denar, ampak velja polna stalna cena. Mlekarna izdela tudi veliko in enakovredno maslo, kar posameznik ne more. Kmečkemu maslu je včasih mnogo na trgu in ob taki priliki se ponuja za vsako ceno. Mlekarna pa privaja na trg vedno enako količino masla, kolikor ga pač trgovina rabi in radi tega je cena mlekarkega masla sezonsko ustaljena.

Cena kmečkemu maslu je 16 do 20 din kg. Pri kmetu je navadno še

nižja, ker če ne gre kmet sam na trg, mora prodati maslo prekupcu še za nižjo ceno. Maslo iz zadružne mlekarne stane 24 do 26 din za kg, boljše čajno maslo pa celo 30 din kg.

Masla se pridela iz 25 l mleka v mlekarini 1 do 1.20 kg, posameznik pa redko doseže 1 kg masla iz enako mastnega mleka.

Režija kmetovalca je sorazmerno proti oni pri zadružni mlekarini mnogo večja. Tu je računati investicijo za posnemačnik, razni stroški za

oskrbovanje istega in končno zamu-do časa, ki znaša še največ, in obremenjuje le posameznika.

Takemu gospodarskemu početju bi morali napraviti čim preje konec. To je dosegljivo samo s postavitvijo večjih, dobro upravljenih mlekarin tudi tam, kjer jih danes še ni. Poleg tega je potrebno imeti v hribih zbiralnice za smetano, da bodo deležni tudi najoddaljenejši kmetje koristi skupne mlekarne.

Čebelarstvo.

Priprave za jesen.

Dr. M. Podgornik.

Čebelarstvo leto traja od 1. oktobra preko zime do konca septembra. Od začetka oktobra do spomladi čebelar redno ne posega v notranjost panja, v gnezdo. Že v avgustu in septembru se vršijo priprave za zimo, da čebele pozneje zimo dobro prestanejo in da bodo spomladi zdrave in dovolj močne za nadaljnji razvoj.

Poglavitna dva dela teh priprav sta: močno zaleganje jeseni v avgustu, septembru in istočasna preskrba z zadostno zimsko zalogo. — Navadno se čebelne družine na ajdovi paši ali na otavi najboljše preskrbijo z enim in drugim. Vendar mora biti čebelarjeva skrb, da pridejo čebelne družine že na ajdo z močno zaleženim plodiščem, ne le da se nadomestijo pravočasno izgube, ki nastajajo med pašo, temveč tudi, da bo imela matica vedno dovolj praznih celic v plodišču, da zaleganje nadaljuje. Sicer se navadno pripeti, da čebele takoj ob začetku paše plodišče tako polnijo z medom, da matica ne najde več prostora za zaleganje. Na ajdo — ali otavo — naj pridejo toraj družine z najmanj 6 do 7 sati zalege. Če tega ni, mora čebelar še v prvi polovici ajdove paše medene sate plodišča zamenjati s praznimi. — Kdor nima za čebele take jesenske paše, mora seveda dražilno krmiti, da doseže isti cilj: v avgustu poklada redko sladkorno ali medeno hrano skozi 2 do 3 tedne, najprej po 10 dkg po trikrat tedensko, pozneje pa po 20 dkg ali več v enakih presledkih.

Že v septembru morajo čebele svoje gnezdo imeti tako urejeno, da imajo tedaj že zimsko zalogo. Le-ta mora biti tako razporejena, da so stranski sati povsem polni, od srednjih pa zadnji del. Če je bilo v avgustu w panju dovolj zalege, nastane potem, ko se zalega poleže, že sama

ob sebi v sredini plodišča potrebna praznina, ki bo pozimi služila čebelni gruči kot bivališče. Okrogla oblika te gruče je čebelar za zimo nujno potrebna za zdravo prezimovanje in za čim manjšo porabo hrane. Zimska zaloga naj znaša okrog 15 kg. — Če ni bilo v septembru v plodišču dovolj zalege, moramo navedeni red sami napraviti in v sredino plodišča postaviti satje, ki je v sprednjem delu prazno.

Le tako ustvarjamo že od avgusta dalje potrebno podlago za čebelarški uspeh prihodnjega leta.

Glede ajdovih pasišč je ostalo za prevaževalce vse pri starem, veljajo toraj še lanskoletni predpisi uredbe. — Za drugo leto se pa pripravlja ureditev severno-vzhodnih pasišč Slovenije z določenimi postojankami za pašne čebele.

Društvene vesti.

Občni zbor Kmetijske družbe, r. z. z o. z. v Ljubljani.

Na nedeljo 4. julija 1937 je imela naša zadruga svoj občni zbor po dnevnem redu, kot je bil objavljen v 6. številki „Kmetovalca“.

Občni zbor je potekel ob velikem zanimanju delegatov za vsa gospodarska vprašanja, ki zadevajo zadrugo, kakor tudi našega kmeta.

Predsednik Detela je vodil občni zbor. Ker ob 9.30 ni bilo navzočih dovoljno število delegatov, se je občni zbor otvoril šele ob 10. uri. Občni zbor je bil sklepčen v smislu § 25. pravil.

Pred prehodom na dnevni red je gosp. predsednik pozval prisotne, da izrazijo nemojano zvestobo Nj. Veličanstvu kralju Petru II. in celemu kraljevemu domu; kateremu pozivu so se delegati odzvali s trikratnim klicem „živijo“. Sprejeto je tudi

bilo, da se pošlje pozdravne brzojavke Visokemu Namestništvu in g. ministru za kmetijstvo s prošnjo, da podpirajo težnje kmetov. Dalje je občni zbor počastil spomin na pokojnega knezoškofa dr. Jegliča s trikratnim vzklikom „Slava“. Občni zbor se je tudi pridružil proslavi mednarodnega zadružnega dne in sprejel tozadevno resolucijo.

Po uvodnem govoru g. predsednika, so bila prečitana poslovna in bilančna poročila glavnega odbora in nadzorstva.

Iz obsežnega poslovnega poročila, ki ga je prečital ravnatelj ing. Ferlinc, posnemamo:

Smernice za udejstvovanje zadruga so začrtane v zadružnih pravilih in teh smernic se je glavni odbor pri svojem delu strogo držal. K. D. je v tem poslovnem letu sprejela Din 15.000.— podpore za strokovni list „Kmetovalec“, za kar se izreka g. ministru za kmetijstvo najtoplejšo zahvalo. Sicer pa je bila zadruga navezana le na lastna sredstva in na lastne pobude. Stori se je vse, kar se je pri sedanjih razmerah moglo storiti v prid članstva in za napredek kmetijstva v splošnem.

Značajan dogodek za zadrugo je bila revizija s strani komisije kraljeve banske uprave. Ker je bila pravica revizije osnovana na zakonu, se je dovolilo komisiji vpogled v vse poslovne knjige in spise. Komisija je material pregledala in sestavila poročilo za kr. bansko upravo. Ta izredna revizija, kot tudi v tem letu izdani odlok Uprave policije v Ljubljani, ki je iz časopisov znan, sta mnogo škodovala ugledu in posebno kreditu zadruga.

V poslovnem pogledu je bilo leto 1936. za našo zadrugo eno najtežjih. V naši banovini smo imeli zelo slabo letino in radi tega je nazadovala trgovina s kmetijskimi potrebščinami, posebno pa posredovanje pri vnovčevanju kmet, pridelkov. Tako je naša zadruga v tem letu prav malo posredovala pri vnovčevanju sadja, fižola, krompirja in sena, ki so glavni predmeti trgovine s kmetijskimi pridelki v naši banovini. Prejšnja leta smo z njimi živahno trgovali in tudi mogli kriti režijske stroške. Edino vnovčevanje živine je bilo v tem letu nekoliko živahnejše, ker nismo izvažali le v Avstrijo, temveč tudi v Španijo in Nemčijo. Nakupovali smo izključno v naši banovini in plačevali prav ugodne cene, tako, da je našemu posredovanju pripisati doberšen del zasluge, če so se cene popravile. V tem letu smo mnogo manj prodali pšenice, koruze in moke za prehrano, ki so nam v prejšnjih letih bile znaten vir dohodkov.

Po teh splošnih pripombah o prilikah v letu 1936. so bila podana obširna in dokumentarna pojasnila o sestavi bilance in njenih posameznih postavk. Bilanca ni niti malo povoljna, saj izkazuje precejšnjo izgubo.

Na leto 1936. so namreč padle posledice državne valutne in splošno gospodarske po-

litike v letu 1935., ker ob koncu tega leta še niso bila obračunana razna devizna nakazila iz Nemčije in Italije, ki smo jih sprejeli od izvoza raznih kmetijskih proizvodov. Kurzna zguba in razlika na ceni za blago, ki smo ga po naročilu nakupili in že prodali, toda pozneje nismo mogli izvažati radi sankcij proti Italiji in ker nemškim kupcem niso bila izdana devizna dovoljenja, znaša znatne vsote. Naglasiti je treba, da to zgubo nosi naša zadruga, ne nosijo jo pa dobavitelji blaga, saj smo vse pošteno plačali po pogojenih cenah. Tako je tudi ta nepredvidljiva in neupravičena zguba prišla našemu kmetu v prid.

Bilanco za leto 1936. ni smatrati kot navadni računski zaključek, ki se naslanja le na zaključne podatke prejšnjega leta. Ta bilanca je prečiščena bilanca, pri kateri so vse zaloge, terjatve, obveznosti in drugo premoženje nezavisno od prejšnjih cenitev na novo in strogo ocenili. Seveda so bili za to potrebni gotovi odpisi na terjativah, na zalogah in drugem premoženju. Uredila so se tudi razna nerešena vprašanja, kot n. pr. vprašanje obveznosti pokojninskega fonda za nameščence, ki do sedaj v bilanci niso bile vpoštene. Zato pa bilanca za l. 1936. prikazuje pravo premoženjsko stanje družbe, s katerim se pri nadaljnjem delu sme s sigurnostjo računati. Takšna prečiščena bilanca se je morala prej ali slej napraviti, ker se ne sme pozabiti, da je leta 1933. zadruga prevzela od bivšega društva premoženje takšno kot je bilo v knjigah zabeleženo, ne da bi se bilo sedanjim prilikam primerno ocenilo.

V debati o računskem zaključku so delegati zahtevali še razna pojasnila, ki so se jim izčrpno podala. Ta vprašanja so se tikala raznih opuščenih skladišč kot tudi premoženja podružnic. Ko so bili ponovno prečitani predlogi glavnega in nadzornega odbora glede bilance, je občni zbor z veliko večino glasov odobril računsko zaključke za poslovno leto 1936. in izglasal razrešnico glavnemu in nadzornemu odboru.

Po uredbi o kmetijskih zbornicah ima Kmet. družba pravico delegiranja enega svetnika in enega namestnika v to važno kmetijsko korporacijo. Glavni odbor je na svoji seji z dne 10. junija delegiral g. predsednika O. Detela kot svetnika in g. Hlade J. kot njegovega namestnika. Po kratki debati je občni zbor odobril sklep glavnega odbora.

Med predlogi so se sprejele **resolucije podružnice Jarenina**, v katerih se protestira proti uvozu dalmatinskega vina v naše vinorodne kraje, ne da bi se plačala trošarina, kakor tudi proti **zlorabi slovesa slovenskega sadja**, ker se sadje iz drugih banovin izvaža v inozemstvo kot štajersko sadje. Resolucije so bile soglasno sprejete. Resolucija te podružnice glede samostojnega mariborskega okrožja pa se bo upoštevala, ko se bodo pravila morala spre-

nit, kadar bo stopil v veljavo novi združni zakon.

Soglasno je bil sprejet tudi predlog, da naj Kmet. družba skupno z drugimi kmetijskimi organizacijami v državi stori potrebne korake, da kr. vlada po vzgledu drugih držav, izposluje od lastnikov bakrenih rudnikov **prepustitev bakra za izdelavo galice po režijski ceni**. Samo, ako se to posreči, bo mogoče **stabilizirati in minimirati ceno bakreni galici**, ki naj bi bila čim cenejša, saj predstavlja važno zaščitno sredstvo v vinogradarstvu in sadjarstvu. Ravno tako je občni zbor sklenil, da se naj zahteva potrebna sredstva iz kreditov, ki jih ima kmetijsko ministrstvo na razpolago za zgradbo silosov za pšenico. **Silos naj se zgradi v Prekmurju, kjer je iz gospodarskih razlogov nujno potreben.**

Med slučajnostmi so delegatom podana še razna pojasnila o društvenih in poslovnih zadevah.

Občni zbor se je zaključil ob pol eni, torej po 2½ urnem stvarnem in mirnem razpravljanju.

Vabilo

k letnim občnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani r. z. z. o. z.

Spored:

1.) Poročilo odbora; predlogi in volitev funkcionarjev v smislu pravilnika, zlasti § 2, 3, 6, 7, 8, 9 in 10.

2.) Slučajnosti.

Dne 1. avgusta 1937:

Podružnica: Sv. Križ n/Mariborom, ob 11. uri pri Verdoneku.

Dne 8. avgusta 1937:

Podružnica: Sv. Križ pri Litiji, ob 15. uri v stari šoli.

Šolske vesti.

Na Banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto v začetku novembra. Šola ima dva oddelka: **letno in zimsko šolo**. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po 5 mesecev in se to zimo, ki pride, vrši I. tečaj, drugo zimo pa II. tečaj. Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Lastnoročno pisane prošnje za letno ali pa zimsko šolo, kolikove z **banovinskim** kolkom za 10 din je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, čimprej, najpozneje pa do 15. septembra. V prošnji je brezpogojno navesti točen naslov in pošto. Prošnji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. odpustnico, odnosno zadnje šol. spričevalo, 4. spričevalo o navedenosti o onih prosilcih, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, 5. izjavo staršev od-

nosno varuha (**banovinski kolek 4 din**), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja in 6. obvezna izjava staršev ali varuha (**banovinski kolek 4 din**) za one, ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa, da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev. Starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni absolventi dveh ali več razredov meščanske šole ali kake nižje srednje šole. Hkrati se preišče njih zdravstveno stanje po zdravniku zavoda. Celotna oskrbina znaša do nadaljnjega mesečno 300 din. Vendar pa dovoljuje kr. banska uprava potrebnim znižanje po njih premoženjskih in družinskih razmerah, tako, da se giblje oskrbina potem med 25 do 300 din mesečno, kar se plačuje mesečno naprej. Prosilci za omenjeno znižano oskrbino morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Šolsko leto državne nižje gozdarske šole v Mariboru bo pričelo dne 1. oktobra 1937. Sprejemali se bodo gojenci za **enoletni tečaj**. Pouk v tem tečaju bo trajal 10 mesecev, in sicer od 1. oktobra 1937 pa do 31. julija 1938. Za sprejem v ta tečaj je potrebna z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Vsak prosilec, ki nima višje izobrazbe kakor ljudskošolske, bo moral s sprejemnim izpitom dokazati, da ima zadostno znanje v osnovni šolskih vedah. V enoletni tečaj se bodo sprejemali pred vsem vsi tisti kandidati, ki imajo že nekaj gozdarske prakse, potem tudi sinovi malih, srednjih in velikih gozdnih posestnikov, ki ostanejo doma kot gospodarji in slednjič vsi ostali, ki čutijo v sebi poklic do gozdarske stroke. Kandidati, stari izpod 16 let in nad 24 let, se ne bodo sprejemali. Šola je združena z internatom. Oskrbina za internat znaša mesečno 500.—din. Pridnim in siromašnim prosilcem se bodo dovolila po možnosti do polovice prosta mesta, toda ne pred koncem prvega polletja, ko so vstopili v šolo. Prošnje je vložiti najkasneje **do 1. avgusta 1937** pri ravnateljstvu šole, ki daje vsa potrebna pojasnila. *Pravilno kolekovanim **lastnoročno** pisanim prošnjam je priložiti: 1. krstni list; 2. domovnico; 3. zadnje šolsko izpričevalo, odnosno odpustnico; 4. navedeno spričevalo; 5. zdravniško spričevalo, s katerim je dokazano, da je prosilec telesno in duševno popolnoma zdrav za bodoče naporno gozdarsko službo in 6. izjavo staršev, odnosno varuha, s katero se zavežejo plačevati vse stroške šolanja.

* Glede kolekovanja prošnji glej „Službeni list kraljevske banske uprave Dravske banovine z dne 31. marca 1937, kos 26!“

Mestna hranilnica ljubljanska

Nove vloge: Din 67,000.000.—

Oproščene

stare vloge: Din 72,000.000.—

Skupaj Din 139,000.000.—

Nove vloge vsak čas izplačljive
brez vsake omejitve.

Za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska.

»SLAVIJA«

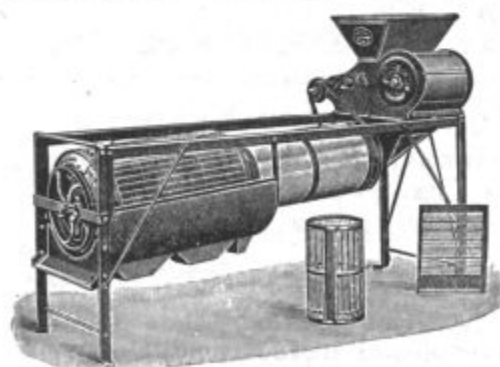
jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

Zavarovanja: požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport, razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine itd., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Gospeska ulica 12. Telefon 21-76 in 22-76.

Čistite Vaše žito samo z originalnimi žitočistilniki

„HEID“ ovimi trijerji

Stockerau bei Wien.

Stalno v zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani
in njenih skladiščih.

NOSPRASIT

kombinirano sredstvo za istočasno zatiranje škodljivcev, ki objedajo zelene dele kulturnih rastlin in odvratanje bolezni, kakor škrlupa, gnilobe in plesnobe v sadjarstvu in peronospori v vinogradništvu.

ARESIN

apneni arseniat kot dodatek bordoški ali kalifornijski brozgi proti raznim grizočim škodljivcem.

APHIDON

za zimsko in letno škropljenje proti raznim ušem in slično, proti slivnemu kaparju 1%, proti drugim kaparjem 1½–2%, proti krvavi uši 2% in proti listnim ušem ½%–1%.

SOLBAR

proti plesnobi na jabolkah in breskvah, proti kodravosti breskve in vinske trte, proti gnilobi (moniliji) in plesnobi obče.

ARBACOL

lepivo proti malemu pedicu, mravljam in drugim zajedavcem.

ZELIO

pasta za zatiranje voluharja.

Ta in vsa druga sredstva se dobe:

Kmetijska družba v Ljubljani in vseh njenih skladiščih.

Zavarujte sadno drevje in vinograde

proti boleznim in škodljivcem z uporabo preizkušnih škropiv!

Zahtevajte obširna navodila:

„JUGEFA“ k. d.

ODD. ZA ZAŠČITO RASTLIN

Nova nahrbtna trtna in drevesna škropilnica

„JUBILA 2“

MODEL 1934

z lijakastim gornjim delom
in prevozna škropilnica na visoki pritisk

„VINDEX“

medeninast kotel ca. 75 l 15–20 atmos. pritiska,
za regulirati do 10 m višine so najbolj zmožne
škropilnice na svetu

V zalogi pri: **Kmetijski družbi v Ljubljani** in njenih skladiščih

Kmetški hranilni in posojilni dom

V LJUBLJANI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Tavčarjeva ulica št. 1

Brzjavljavi: „Kmetškim dom“
Telefon 28-47

Račun Poštne hranilnice v Ljubljani 14.257
RAČUN PRINARODNI BANKI

Zaupajte denar domačemu zavodu!

**NOVE
VLOGE**
vsak čas razpoložljive obrestuje
po **4% do 5%**
Za vse vloge nudimo popolno varnost
Otvorja tekoče račune
Ekskontuje menice
Daje kratkoročna posojila
Izvršuje ostale denarne posle

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
ednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mesni trg 4 (Zraven Rotovža)

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi,
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

J. Blasnik nasl.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Ljubljana, Breg 10-12

USTANOV. Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
LETA 1828 izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84

Brzjavljavi naslov: Kredit Ljubljana

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste,
eskont in inkaso menic, kuponov, nakazila
v tuzemstvo in inozemstvo, Safe-deposits itd.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav,
detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70x50 cm s primernim obešalom
in okvirjem. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot
izborno učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.
Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.-.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker
bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 2 ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 5 " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 5 " "

$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15 ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30 " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30 " "

1 cela stran = Din 1600 + Din 60 +
 ogl. takse
 (26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din in 2 Din ogl. taksa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Vsakega 12. v mesecu se zaključí sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

Šivalne stroje „Singer“, „Piaff“

samo malo rabljene (ženske, krojaške, čevljarke) in kolesa, ki odgovarjajo popolnoma novim, po neverjetno nizki ceni kupite lahko edino pri tvrdki: „Promet“ v Ljubljani, nasproti Križevniške cerkve. Tudi ob nedeljah dopoldne. 23

Sejalni stroj

15 vrsten, v dobrem stanju, kdor si ga želi nabaviti, naj se zgleda pri Jože Hočvarju v Žejah, pošta: Komenda. 42

Gojite kapune!

Kapunenje petelinčkov po Din 2.— od komada Vam strokovno in pravilno izvrši Pitališče perutnine „Niko“ v Poljanah pri St. Vidu nad Ljubljano (blizu tovarne Stora). Do 50 kilometrov iz Ljubljane pridemo na dom kapuniti. 31

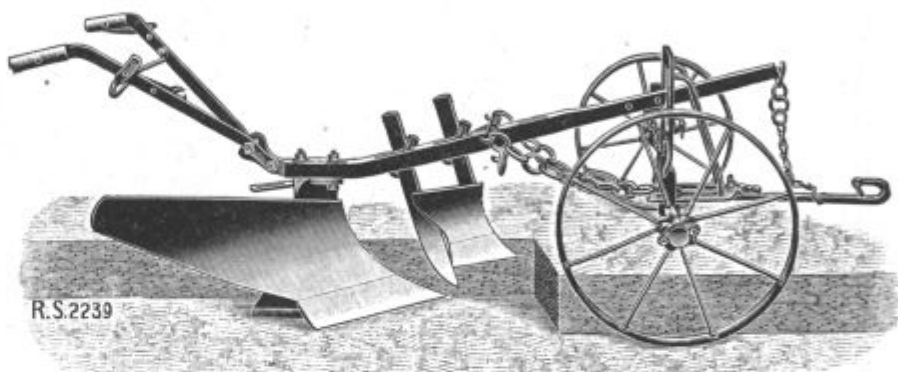
Prodaj po nizki ceni

„Brzoklepalnik“ na pogon z nego, „Žitočistilnik“ novejšje vrste, „Stiskalnice“ manjše, vse v brezhibnem stanju. Josip Žužek, Velike Lašče 15. 41

Lepa krava simodolka

prav dobra mlekarica, s četrtim teletom je na prodaj pri: Franc Vrtačnik-u na Viču 44 pri Ljubljani. 43

**SACK-ovi
plugi
so najboljši!**

R.S.2239

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih.

Zahtevajte pri Vašem trgovcu „Naš čaj“!

V PREHRANI NAŠE DOBE JE:

NAŠ ČAJ

Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju Ministrstva socijalne politike in narodnega zdravja
v Beogradu z dne 11. maja 1935 i. S. br. 14.004

Na prodaj pri:

KMETIJSKI DRUŽBI r. z. z o. z. V LJUBLJANI

SKOZI VSE POLETJE

Obutev za vsako priliko in za vsak žep. Za delo na polju in doma, za peš hojo skozi vse poletje najbolje služijo ker so najcenejši. Izdelujemo jih iz močnega rjavega platna, podplat pa je iz prožne neraztrgljive gume.

Cena je od 15.— do 29.— dinarjev po velikosti.

Rata